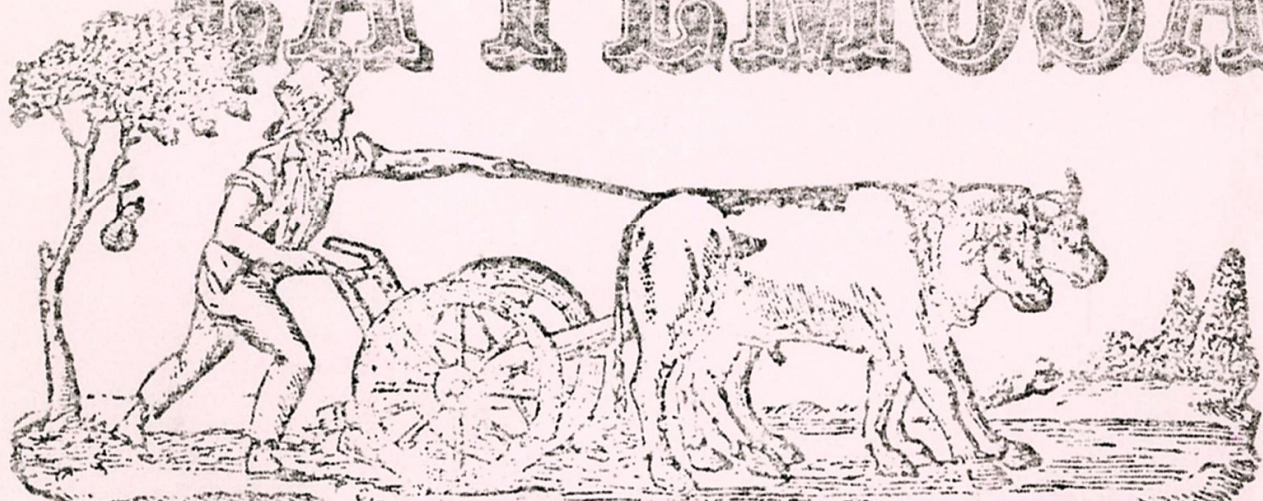

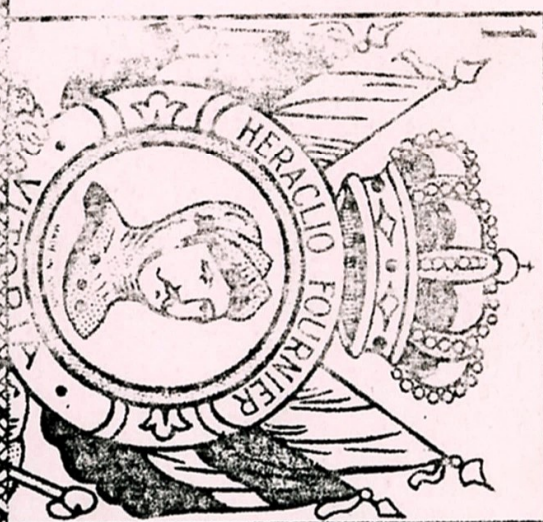
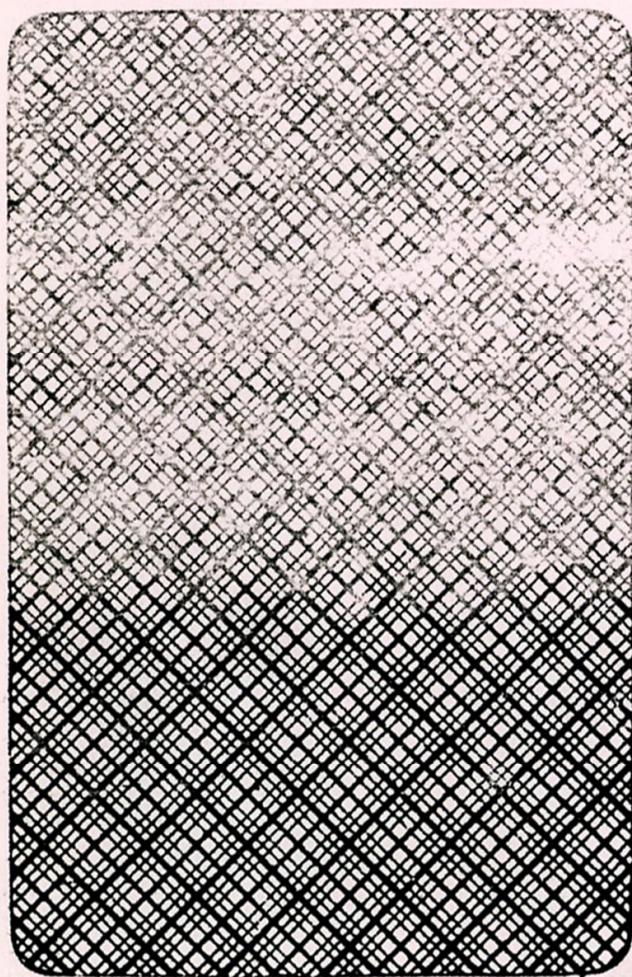
LA FEMOSA

GENER

ARTESA DE LLEIDA

1933

EL SET EL CANVIA

QUÈ ÉS SOCIALISTA EL SET QUE VAL PEL CANVI ?

PÒRTIC

Iniciem un any nou i l'iniciem com teníem costum; fant balanç d'allò que ha estat l'any immediatament finit. Ens cal fer-ho per a poder valorar, amb més o menys arguments, si segueix éssent positiu o no l'esforç esmerçat (esforç humà i econòmic) en confeccionar aquestes pàgines. Es evident que si seguim treballant per a fer possible que LA FEMOSA surti puntual a la cita de cada mes ho fem amb la convicció que la nostra tasca és positiva, ja que creiem que el país viu uns moments històrics molt delicats, i que el futur, el nostre futur col·lectiu, depèn de l'aptitud que prenen els catalans. S'hi barregen massa coses amb això que en diem la recuperació nacional perquè puguem perdre de vista de quines eren, fa quatre dies, les nostres reivindicacions.

Confeccionar una revista tan humil o senzilla com LA FEMOSA no hauria de tenir (a hores d'ara) el caire de testimoniatge de les coses que es fan desesperadament per a mantenir uns criteris combatius i que, d'alguna manera s'esborren i queden deslluïts davant la indiferència de l'entorn on això és possible. Però, és precisament aquest entorn desinformat, menfotista i alhora desreocupat de les co-

ses que van més enllà de les purament materials el que desespera i fa possible aquesta reacció de no deixar-se intimidar per la passiva manera de descreditar i corrompre tot aquell (o allò) que no s'avé a viure mansament i ressignadament dins de l'alerta rgament cultural i d'indiferència política de la gent que ens envolta.

A l'iniciar un any és bo de mirar endarrera i adonar-se de les coses realitzades, però també, i sobre tot, voler-se adonar de les coses negatives, de les fallades, d'allà que ens ha sortit malament. Far un balanç d'un any que s'acaba és bo, sobre tot si tenim marcada una fita a aconseguir dins de l'any que comença. Les pifiades passades podem servir com a experiència per a no pifiar-ne cap més o no tantes d'ara en endavant.

Iniciem un any amb el propòsit de seguir treballant pel desvetllament cultural d ls nostre poble que és, en definitiva allò que tenim més aprop i allí on nosaltres mateixos hi estem immergits.

LA FEMOSA

• • REVISTA DE INFORMCIO LOCAL • •
EDITA AGRUPACIO CULTURAL "LA FEMOSA"
C. DEL CASTELL N. 23 ARTESA LLEIDA
DIPOSIT LEGAL N. L-264-1981
SEGONA EPOCA N. 40 GENER 1983

INDEX

Pórtic	I
Naixaments i defuncions	4
Socorrisme	6
Un any de revista	10
Filmoteca	11
La rifa de Nadal	16
Nota sobre un fragment de ceràmica	18
Activitats de Nadal	20
La necessària revisió a fons de l'Estatut dels Treballadors	24
Fulls d'Historia	28
Farmaciola	33
Sopa de lletres	36

Els articles i opinions que apareixen a les pàgines de la FEMOSA, reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

AMB EL SUPORT DE LA GENERALITAT

NAIXAMENTS I DEFUNCIONS

DURANT EL 1982

RELACIO DE NAIXEMENTS.-

Joan Falip Niubó Gasol.....	I	gener
Josep M ^a Jové i Costafreda	28	gener
Inmaculada i Montserrat Moreno i Molló..	I	febrer
Daniel-David Lopez i Fernandez	28	febrer
Dúnia-Dolors Calderó i Morera	18	març
Sergi Florensa i Mor	1	juliol
Marc Mateu i Jové	13	juliol
Anna Olomí i Solà	29	juliol
David Olivares i Domènech	30	agost
Maria Domènech i Nadal	30	setembre
Gerard Pagés i Solé	3	novembre
Raul Esteve i Muñoz	8	desembre

RELACIO D'ENTERRAMENTS.-

José Llusà Gaset	1	febrer
Teresa Gil Besora	14	febrer
Ramon Besora Ortiz	5	març
Carmen Piró Castellà	22	març
Juan Iglesias Nebot	1	abril
José Iglesias Oró	19	abril
Ramón Rosinach Cardet	26	abril
Dominica Olomí Bellet	7	maig

SOCORRISME

El socorrisme es pot considerar com l'art de donar els primers auxilis, o primeres mesures d'urgència a un accidentat, en absència d'un entès (facultatiu, metge etc.).

Nosaltres no som més que dues persones que no tenim res a veure amb tot aquest món de la Medicina com una carrera o professió, (cosa que ens agradaria, per així saber més, i ajudar millor al proïsme) ho mirem des d'un punt de vista més humà i menys materialista, amb això no desacreditem ni de bon tros la gran empresa i necessitat dels mateixos, però si algú pensa que el que escrivim es molt simple, nosaltres volem expressar el que sabem per tal que servi xi per ajudar als que no ho saben.

Es per a nosaltres una satisfacció i un be nestar personal, saber que en un moment donat, podem ajudar a salvar vides humanes, simplement sabent quines són les mesures necessàries que hem de prendre, sense tenir d'esperar que arribi un entès. Es en aquests moments quan hem de donar els nostres coneixements, per tal que el ferit arribi el millor possible a un centre Sanitari, i evitar que sigui tractat d'una manera incorrecta.

El socorrista es doncs un crit a la unitat de tothom, per tal d'aconseguir un poble, ciutat i món més responsable i humà, i menys egoista , dispòsat a donar la mà al proïsme.

Tot socorrista ha de tenir en compte sempre i en tot moment aquestes deus normes, regles o principis necessaris i elementals que són els seguents :

1 - Tranquil.litat i responsabilitat davant l'accident, és a adir; hem de procurar donar confiaça al ferit demostrant tranquil.litat i seguretat.

2 - Composició de lloc : buscar possibles fonts de perill, per tal que no tingui repercussió pels accidentats i assistir al que estigui més greu; no al que crida més, buscar víctimes o cultes, extremar les mesures de precaució en tractar el ferit quan encara no sabem què té.

3 - Deixar el ferit en posició de seguretat estirat sobre el terra i completament immobilitzat i recte i una mica de costat cap a la dreta; EN CAS DE QUE EL ACCIDENTAT VOMITI, se li posarà el cap de costat. ¿Per qué? per evitar que engoli el que intenta vomitar.

4 - MANEJAR al ferit com un objecte fràgil, evitar moviments bruscos.

5 - EXAMINAR bé el ferit, no ens hem de conformar amb el que hem vist a primer cop d'ull.

6 - Per només l'indispensable, no voler fer més del que un saps.

7 - Posar el ferit a una temperatura adient si ens trobem en un lloc fred, procurar que la temperatura de l'accidentat sigui la mateixa (aproximadament) a la que normalment té, en cas contrari tapar-lo però sense excés, hem de procurar no passar d'una temperatura a altra brusquement.

8 - No deixar mai beure a una persona que estigui inconscient o que tingui ferides abdominals (o intestinals).

9 - TRANQUIL·LITZAR el ferit, procurar donar-li ànims i no donar-li més importància de la que té i procurar que no es vegi les ferides per no esglaiar-se.

10 - EVACUAR l'accidentat en posició de seguretat com hem dit abans (el millor per traslladar un ferit és una furgoneta, en la que es pot fer : respiració artificial, massatge cardíac etc.) Traslladar-lo el més immobilitat i ràpidament possible a un centre sanitari.

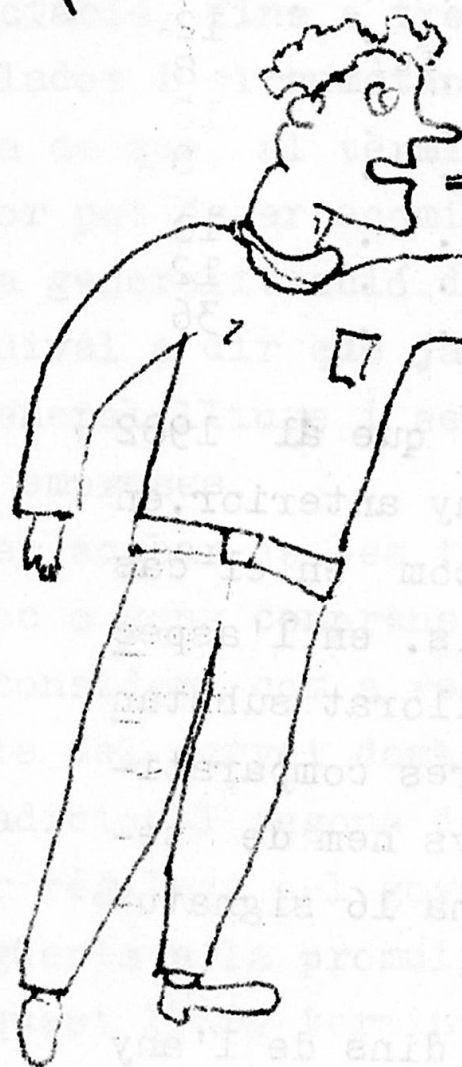
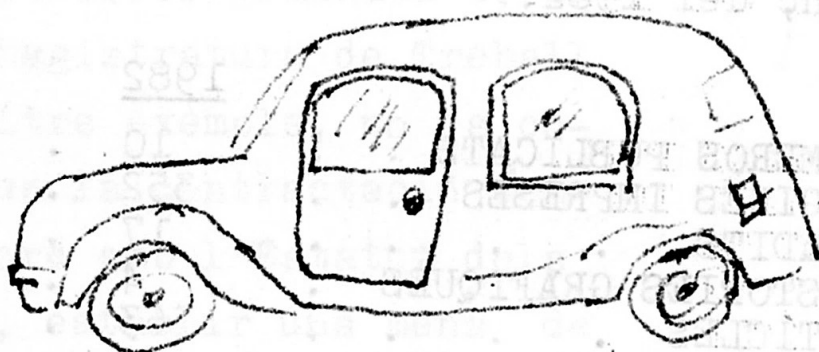
Amb aquestes normes no solament podem oferir ajuda als altres sinó que en cas d'accident propi podem donar instruccions als que vinguin a la nostra ajuda, i d'aquesta manera ens podem salvar a nosaltres mateixos.

Esperem que aquestes normes us siguin útils. altrament desitgem trobar-nos una vegada més

amb vosaltres a través de les planes de la revis-
per a tractar un altre tema que sigui novament in-
teressant.

CARMEN H. BREZMES - DOLORS GALEOTE

HUMOR

SÓC UM INCOMPRES;
VAIG DEMANAR ALS REIS
CARBURANT PEL MEU
COTXE I M'HAN DEIXAT
CARBÓ

UN ANY DE REVISTA

Com l'any passat, volem resumir en aquest full el balanç del que ha estat la revista LA FEMOSA durant el passat 1982, tot i comparant-ho amb el balanç del 1981.

	<u>1982</u>	<u>1981</u>
NÚMEROS PUBLICATS	10	10
PÀGINES IMPRESES	352	304
ACUDITS	17	37
HISTORIES GRAFIQUES	4	3
ARTICLES	63	63
NOTES D'INFORMACIÓ	15	7
POESIES	11	12
MOTS ENCREUATS	10	8
CONTES INFANTILS	0	16
SCPA DE LLETRES	8	8
PORTICS	10	10
FULLS DE BARBAIISMES	8	12
COL LABORADORS	33	36

Com es pot veure, doncs, encara que al 1982 vam publicar 48 pàgines més que a l'any anterior, en altres aspectes hem anat endarrera, com en el cas dels acudits i en els contes infantils. en l'aspecte dels col.laboradors la cosa ha millorat substancialment, ja que, encara que les xifres comparatives hi hagut tres col.laboradors menys hem de tenir en compte que l'any anterior hi ha 16 signatures infantils.

Tot plegat són xifres a superar dins de l'any

*Departament de Cultura
de la Generalitat de Catalunya*

SERVEI DE CINEMATOGRAFIA

FILMOTECA

Presentació

¿Què és una filmoteca?

Molts s'hauran fet aquesta pregunta sense trobar-ne la resposta precisa, d'altres en canvi creuran saber-ho sense haver-se plantejat realment la qüestió. Ben probablement, una experiència de deu anys de projeccions diàries a Barcelona podran fer pensar al públic no especialitzat que una filmoteca és una sala on es poden veure films de qualitat, de la mateixa manera que pensaria que una biblioteca és una sala de lectura on fruit de la cultura impresa.

La realitat és prou diferent.

La pel·lícula és un material fungible. El seu ús duu inevitablement a la destrucció. La seva vida no s'esmuny amb la celeritat del llumí, però tampoc amb la lentitud del paper o de la pedra. En els primers temps del cinema, la inestabilitat química de la pel·lícula en feia perillós l'ús i problemàtica la conservació. Les variacions d'humitat i temperatura i la manca generalitzada de recursos per a la conservació eren motiu d'incendis i putrefaccions, a conseqüència de les quals molts films s'han perdut definitivament. L'evolució tecnològica ha fet millorar l'estabilitat de la pel·lícula, però no ha evitat un deteriorament tan implacable com el de la vida.

La consciència d'aquesta realitat també ha evolucionat. Encara que ja a l'albada del segle es pensà en la necessitat de conservar les realitzacions del nou art, la manca de precedents plantejà un problema de mètode i, als Estats Units, on és obligatori el dipòsit le-

Curs 1982-83

La Filmoteca es reserva el dret de modificar aquest programa per raons de força major.

Preus: Abonament per a deu sessions: 750 ptes.
Entrada per a una sola sessió: 100 ptes.

Projeccions: Cinema Bonaire, carrer Bonaire, 16.

Serveis Territorials: carrer del Governador Montcada, 9. Lleida. Telèfon: 27 09 99

gal de les obres impreses a la Biblioteca del Congrés, es dipositaren films tirats sobre paper, fins a tal punt era inconcebible dipositar pel·lícula en una biblioteca! Amb diverses tentatives sense continuïtat arribem als anys trenta, en els quals quallà la consciència del valor històric dels materials fílmics i de llur fungibilitat, accentuada pels desastres de la guerra. Fou aleshores quan sorgiren les cinemateques, també conegudes com filmoteques o arxius de films. Aquestes institucions d'àmbit nacional es federaren més endavant en la Federació Internacional d'Arxius de Films, els estatuts de la qual donen complida resposta a la pregunta inicial:

"Els membres de la Federació han de tenir com a **OBJECTIU PRINCIPAL** de llurs activitats la **recuperació, la conservació i la catalogació de films i de qualsevol documentació referida al film.**

Els membres són autoritzats i àdhuc encoratjats a tenir com a **OBJECTIUS SECUNDARIS** de llurs activitats l'**organització de projeccions i la consulta de films, la col·lecció i exposició d'objectes de museu referits al cinema, l'edició de publicacions cinematogràfiques** i, en general, l'exercici de qualsevol activitat no comercial susceptible de promoure i disseminar la cultura cinematogràfica amb una finalitat històrica, pedagògica i artística".

Aquests objectius es corresponen, en un àmbit més ample, amb la preocupació per la salvaguarda i conservació de les imatges en moviment, considerades com a expressió de la personalitat cultural i històrica dels pobles, i que per llurs valors són part integrant del patrimoni cultural d'una nació, tal com ho han reconegut organismes internacionals com la UNESCO.

Les sessions que, organitzades en dos cicles, ara presentem aquí, responen als objectius esmentats. Tal com pertoca a tota filmoteca, la nostra competència específica és el cinema produït al país, el qual és naturalment el destinatari prioritari dels esforços de conservació i difusió. Així, d'alguns dels films programats, dels quals no n'existia cap còpia, se n'han tirat còpies noves. L'èmfasi posat en la producció nacional no vol dir pas oblit de la cultura universal, i per això recordem el passat històric amb unes sessions, poques però essencials i que tindran continuïtat en futures programacions, dedicades als clàssics.

Clàssics del cinema

En gairebé un segle d'existència, el cinema ha donat un seguit d'autors i moviments que han marcat la cultura contemporània. Les tendències de la crítica i la historiografia han fluctuat amb el pas del temps i els canvis de perspectiva, però determinats valors han romàs fora de dubtes quant a llur validesa i perdurabilitat. En la nostra tria, trobem el fonamental i meravellós treball dels pioners representat en l'obra màgica de Méliès, el burlesc americà en l'heroi modern perfilat per un Keaton que davantjà els seus contemporanis, l'expressionisme —ben documentat actualment per una magna exposició— en el seu film-manifest: el **CALIGARI**, l'avantguarda soviètica en un títol cèlebre però menys conegut que d'altres grans obres d'aquell període daurat i, finalment, dos títols exemplars de les tendències realistes en el cinema sonor, el primer dels quals, bo i documentant el clima social de la França dels anys 30 —després el govern de Vichy arribà a acusar **QUAI DES BRUMES** de causant directe de la desfeta—, aixecà un pont entre una important tendència realista del cinema alemany —el **Kammerspielfilm**— i el moviment neo-realista que en acabar la guerra s'imposà arreu del món.

Catalunya sota el franquisme

Els anys trenta, la indústria cinematogràfica assolí als Països Catalans, comparativament a la resta de l'estat espanyol, una posició de privilegi, no sols en la producció sinó en la distribució i l'exhibició. Les principals firmes americanes, per exemple, tenien la seu central a Barcelona, ciutat que a més a més anà creant una infraestructura industrial considerable aquells anys (laboratoris, estudis de rodatge i de doblatge). La desfeta de la guerra civil i les mesures polítiques i econòmiques que en seguien van significar el desmantellament de la producció catalana i, en general, la migració industrial d'acord amb els incentius centralistes. Però no tots els homes ni totes les empreses del nostre cinema fugiren del país. Dels qui restaren, alguns tingueren una activitat aïllada en el camp de la producció, però remarcable per la seva singularitat, com és el cas de Daniel Mangrané, que dugué a la pantalla la flama del wagnerianisme català seguint la tradició que assimila el Montsalvat de Parsifal amb Montserrat; mentre d'altres reeixiren en la continuïtat, com és el cas d'Ignasi F. Iquino, productor i realitzador, del qual n'oferim dos títols: **EL JUDES** fou el primer film doblat al català durant el franquisme, encara que aquesta versió fou prohibida; com a productor, aglutinà gran part de la mà d'obra cinematogràfica, i amb ell es formaren futurs cineastes com Forn i Nunes; encara que generalment mimètic respecte dels gèneres comercials del moment, a vegades donà proves de sentit d'anticipació, com quan fou el primer en contractar un titulat de l'Escola de Cinematografia (Camús per a **LOS FARSANTES**), bo i seguint les mesures proteccionistes de l'Estat, encarregant-li un film que sortia dels motlles imperants en l'època. De Josep M.ª Forn i José M.ª Nunes en presentem films ben diferents: del primer, **YO MATE**, la seva *opera prima*, i del segon la que possiblement signifiqui el moment més radical, i sens dubte "situacionista", de la seva filmografia: **SEXPERIENCIAS**. Aquest film té una història particular, no solament estètica ans també jurídica, ja que no fou prohibit... perquè no existeix! (no havia complert el tràmit legal de fer-se aprovar el guió abans de començar el rodatge). La censura és encara present amb **LOS ATRACADORES**, film sobre la delinqüència juvenil que marcà el sostre de permissivitat del moment, incloent una seqüència d'execució pel *garrote vil*, i **LA NOVIA ENSANGRENTADA**, obra d'un dels components de la dita Escola de Barcelona, Vicente Aranda, que s'acollí com molts altres a la pràctica consentida de la doble versió, és a dir, a un film destinat a l'exportació mentre que una versió pentinada era exhibida a l'interior. D'aquest film, interessant també com a mostra reeixida en la conjugació d'un gènere aleshores molt conreat aquí i dels pressupòsits del cinema d'autor, en presentarem la versió íntegra. Seguint en la línia de triar obres significatives i poc

conegudes i disponibles, és clar, per raons de conservació i drets—, presentem **AMOR Y MEDIAS** d'Antoni Ribas, film no distribuït i que per a molts pot ser un descobriment, com altres d'aquesta selecció; l'original títol de **MITJES I MITJONS** en revela el ben català referent tèxtil.

Hem volgut situar aquesta reduïda mostra, necessàriament limitada i només testimonial de la realitat en alguns aspectes, potser els únics possibles, emmarcant-la entre dos testimonis directes de la realitat històrica:

LA VIEJA MEMORIA, que documenta amb gran força els antecedents ideològics i polítics del franquisme, bo i concentrant-se en la guerra civil, i **INFORME GENERAL**, recapitulació del període en l'albada de la transició a càrrec d'un home que ha reunit el treball artístic i el polític. Els dos films lliguen cinema i història: l'exili (un exili que també allunyà de Catalunya a gent de cinema) és la darrera imatge de **LA VIEJA MEMORIA**, on remarcuem els documentals conservats de la guerra al costat d'entrevistes actuals; a **INFORME GENERAL**, el cinema reprimit reprèn lloc en el discurs, en utilitzar Portabella fragments de films clandestins rodats, en les condicions que tothom sap, poc abans.

Aquesta llista de pel·lícules s'estan projectant cada dilluns, al cinema **BONAIRE** de Lleida

Les sessions començaran a les 22'30 h. Quan la llarga duració d'un film aconselli un canvi, s'avisarà.

24
gener

HOMENATGE A MELIÈS: *El mago*, 1898; *El brahman y la mariposa*, 1900; *El hombre de la cabeza de goma*, 1901; *Viaje a la luna*, 1902; *Viaje a través de lo imposible*, 1904; *Las cartas animadas*, 1905; *El palacio de las mil y una noches*, 1905; *Fuegos artificiales inesperados*, 1905; *Pompas de jabón animadas*, 1906; *El hada Carabosse*, 1906; *Hidroterapia fantástica*, 1909; *El inquilino diabólico*, 1909; *A la conquista del Polo*, 1912.

31
gener

THE PALEFACE/ROSTRO PALIDO, Buster Keaton, 1921. Int.: Buster Keaton, Joe Roberts. USA. **THE NAVIGATOR/EL NAVEGANTE**, Jean C. Hatzel i Buster Keaton, 1925. Int.: Buster Keaton, Kathryn McGuire. USA. Mudes rètols en castellà. (B/N).
Eclipsat durant dècades per l'aclaparador prestigi de Chaplin i l'allunyament forçat de la pantalla, Keaton fou redescobert fa vint anys i, d'aleshores ençà, valorat com un dels punts més alts de la creació cinematogràfica. "The Navigator" és un dels millors títols de la seva època.

7
febrer

DAS CABINET DES DR. CALIGARI/EL GABINETE DEL DR. CALIGARI, Robert Wiene, 1919. Int.: Werner Krauss, Conrad Veidt. Alemanya. Muda, rètols en alemany amb traducció catalana (B/N).
Obra clau en la història, nasqué d'una confluència de talents coordinats pel decisiu productor Erich Pommer. El film fou inicialment preparat per Fritz Lang i escrit per Carl Mayer. Tothom que el vegi en recordarà la construcció teatral davant decorats pintats pels expressionistes del grup Der Sturm.

14
febrer

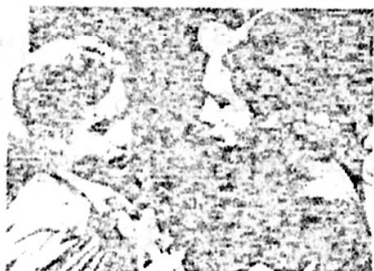
POTOMOK CINGISHANA/TEMPESTAD SOBRE ASIA, Vsevolod Pudovkin, 1928. Int.: Valerij Inkizinov, A. Dedincev. URSS. Muda, rètols en castellà (B/N).
El descobriment de l'Extrem-Orient soviètic induï Pudovkin a conregar la seva concepció del muntatge amb el descobriment documental. Partint d'un guió d'Ossip Brik, conegut escriptor amic de Maïkovski, realitzà una de les pel·lícules més reeixides de la seva filmografia, amb LA MARE I LA FI DE SANT PETERSBURG.

21
febrer

QUAI DES BRUMES/EL MUELLE DE LAS BRUMAS, Marcel Carné, 1938. Int.: Jean Gabin, Michèle Morgan, Franca V.O. (B/N). *Sens dubte un dels millors representants del cinema francès dels anys 30 i un dels grans títols en la col·laboració entre Jacques Prévert i Marcel Carné. Fatalitat d'un amor impossible en un món que s'apropa a la seva fi.*

28
febrer

LADRI DI BICICLETTA/LADRON DE BICICLETAS, Vittorio de Sica, 1948. Int.: Lamberto Maggiorani, Lianella Carell. Itàlia. V.E. (B/N). *L'esclat del neo-realisme després de la guerra marcà pregonament el present i el futur de la cinematografia italiana. Amb aquesta pel·lícula sobre l'atur interpretada per actors no professionals i tenint com a element conductor la pèrdua d'una eina de treball, De Sica imposà arreu del món les concepcions de Cesare Zavattini.*

7
març

LA VIEJA MEMORIA, Jaime Camino, 1977. Int.: Abad de Santillán, Federico Escofet, Raimundo Fernández Cuesta, etc. Espanya (B/N). *Camino es desplaçà a Tòulouse i Moscou, entre altres llocs, per a recollir fragments d'una memòria col·lectiva que ja l'havia preocupat en el camp de la ficció, com "Las largas vacaciones del 36" i "España otra vez". Un testimoni imprescindible executat amb intel·ligència dialèctica.*

14
març

PARSIFAL, Daniel Mangrané i Carlos Serrano de Osma, 1951. Int.: Ludmilla Tchérina, Gustavo Rojo. Espanya (B/N). *Rodada als estudis Orphea de Barcelona poc després de la vaga de tramvies de 1951, en un ambient molt influït per la grandiositat del tema, aquesta versió wagneriana conserva l'empremta de l'original, respecte al qual prengué petites llibertats. Una obra insòlita, fruit de la voluntat ferria d'un home, hereu de la tradició wagneriana en la burgesia catalana.*

21
març

EL JUDES, Ignasi F. Iguino, 1952. Int.: Antonio Vilar i els actors del Patronat de "La Passió" d'Esparraguera. Espanya (B/N). V.C. *Producció, guió i direcció d'Iguino, que jugà amb la relació entre ficció i realitat en una trama protagonitzada per Jueves de la Passió d'Esparraguera. Segons algunes fonts, la versió catalana fou finançada per exiliats catalans que començaren a retornar de Xile, però l'autor ho desmentí. El dia de l'estrena, el governador civil en prohibí la versió catalana, que hagué d'ésser substituïda per la castellana.*

28
març

YO MATE, Josep M.ª Forn, 1955. Int.: Pepito Moratalla, Emilio Testa, Manuel Gas. Espanya (B/N). *Un nen creu ésser l'autor d'un assassinat i durant dies fuig dels seus perseguidors. Primera pel·lícula de Josep M.ª Forn, que en obres posteriors en desenvolupà els temes de la culpabilitat i la persecució ("El Inocente", "Pena de muerte"), abans d'evolucionar cap el testimoni més directe de "La piel quemada", "La respuesta" i "Companys, procés a Catalunya".*

11
abril

LOS ATRACADORES, Francesc Rovira Beleta, 1961. Int.: Pierre Brice, Manolo Gil, Julián Mateos. Espanya (B/N). *"Quan estudiava dret em preocupava molt la pena de mort, de la qual no n'era partidari. Però si existeix la pena de mort és absurd amagar-ho, el que cal fer és mostrar-la. Partint d'una novel·la de Tomás Salvador inspirada en un fet que havia passat a Barcelona, vaig provar d'entrar a fons en el tema i no tractar-lo superficialment" (Rovira-Beleta).*

18
abril

LOS FARSANTES, Mario Camús, 1963. Int.: Victor Valverde, Margarita Lozano, Fernando León. Espanya (B/N).

Els farsants no són els fariseus sinó els actors de teatre, els comedians que recorren els poblets en una destartallada camioneta, i són contractats per uns rics de ciutat per a què els entretinguin a la seva finca. Una mirada nova a una situació de misèria i desesperança. Una producció catalana —lquino— amb un referent més ample i dirigida per un santanderí.

25
abril

SEXPERIENCIAS, José M.ª Nunes, 1968. Int.: Carlos Otero, Marta Mejías. Espanya (B/N).

El títol no es refereix a l'experiència sexual, encara que no l'exclou: és, senzillament, l'experiència singular d'un home i una dona perllongada, pluralitzada en dues direccions. El film s'improvisa dia a dia, segons els fets descrits per la premsa diària, i constitueix realment una experiència insubstituïble.

2
maig

AMOR Y MEDIAS, Antoni Ribas, 1970. Int.: Elena M.ª Tejeiro, Jesús Guzmán, Julián Navarro. Espanya (C).

"Volia apropar-me al cinema còmic partint d'una anàlisi de les relacions de producció a Catalunya. El tema era molt nostrat: unes relacions entre empresari i treballadors molt característiques del capitalisme clàssic que, en molts aspectes, ha estat el d'aquí. Crec que hi ha un equilibri entre la línia temàtica i el desenvolupament del gag". (Antoni Ribas).

9
maig

LA NOVIA ENSANGRENTADA, Vicente Aranda, 1972. Int.: Mari-bel Martín, Alexandra Bastedo, Simón Andreu. Espanya (C).

Adaptació de "Carmilla", de Sheridan Le Fanu, i "La monja ensangrentada", de M. G. Lewis, amb un toc personal que investiga les possibilitats del cinema fantàstic en una direcció diferent a la conreada pel mateix realitzador en films com "Fata Morgana" o "Las cruces".

16
maig

INFORME GENERAL, Pere Portabella, 1977. Int.: Felipe González, Jordi Pujol, Joan Reventós, Santiago Carrillo i d'altres. Espanya (C).

"És un film que conjuga tres aspectes: 1) crítica al passat franquista a partir de les representacions que el propi sistema donà d'ell mateix; 2) escenificació d'imatges que durant aquests anys ens han estat prohibides; 3) discussió de les diferents alternatives que en aquests moments proposen els grups polítics" (Pere Portabella).

V.O Versió original --- V.C. Versió catalana --- V.E. Versió castellana --- B/N Blanc i negre --- C Color

La Rifa de

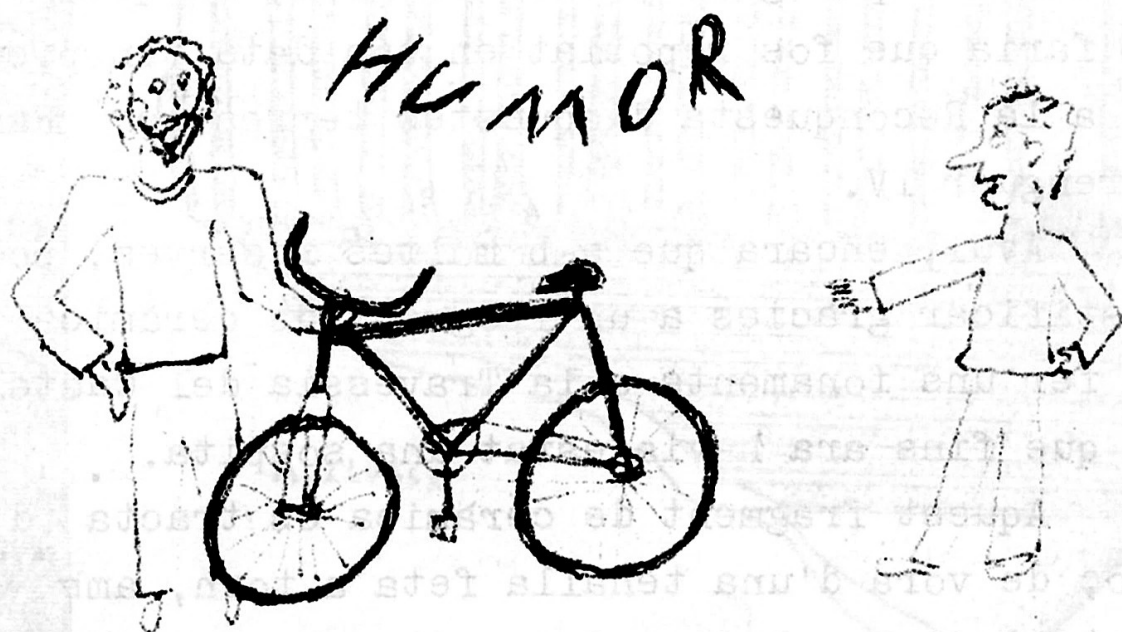
Nadal

Només per curiositat (per simple curiositat) m'agradaria saber quants diners (amb milers de pessetes) els artesencs hem gastat comprant dècims i participacions en la passada rifa de Nadal (només en la de Nadal perquè voler esbrinar més, ja fora massa). Això, es clar, és impossible, però si ho fos segurament que ens esglaiaríem, perquè només mirant pel damunt damunt i solament les quantitats que han despatxat les entitats i bars d'Artesa (els uns per acontentar la crientela i els altres per afer una mica de negoci) ens arratlllem a la xifra de cinc centes mil (500.000) Pessetes. Aquesta quantitat hi hem d'afegir els grups d'amics i penyes que compren dècims per a repartir-se'ls entre ells, també hi hem d'afegir els jugadors anònims que compren dècims en secret per si els toca no se n'enteri ningú. No cal estranyar-se que en una mateixa casa l'home i la dona comprin per separat i en secret dècims o participacions (potser amb la idea de donar-se la sorpresa si l'encerten). Calculant doncs pel damunt damunt pel que sé que es gasten coneguts meus i pel que m'han dit que es gasten coneguts d'altri, podem calcular que a Artesa i només amb la rifa de Nadal s'han gastat entre uns tres a uns quatre milions de pessetes (entre un promig de deu a

a quinze mil pessetes per cos).

Si aquesta xifra que deixo anar tan lleugerament fos real n'hi hauria per escandalitzar-se. I és que de fet i en el fons ja ho és d'escandallós tot el que s'espera d'una rifa (de qualsevol rifa o de les trevesses). Vivim en un món materialitzat on si no tens diners no vales res, i tothom procurem valer més que l'altre i encara que no creguem en miracles juguem a la rifa per a veure si per miracle ens toca.

A.C.

- SEMPRE VAS AMB LA VICICLETA A LES
- MANS !!

ES QUE JO M'ESTRESCOTES BAIIXA
- PERÒ, ARA AQUEST NO HI HA CAP PROBLEMA.
JA LA GASTA DE DENTR.

activitats de **nadal**

Aquesta corruda de festes que van des de Nadal a Reis tenen la virtut de fer comportar la gent d'una altra manera. Potser pels símbols de les mateixes dates tot es revesteix d'un caire familiar i mig màgic. Es guarneixen els carrers, els cotxes, les botigues i tot allò on hom s'ha de trobar per afeir vida comunitària (cafès, cinemes, discoteques, esglésies etc.). Per tot arreu es poden llegir bons desitjos de PAU, de FELICITATS, de PROSPERITAT, de BON ANY NOU (BON NADAL i Fel·liç Any Nou). Es programen festivals, s'estrenen pel·lícules, es fan concerts (d'orquestres i corals) i representacions teatrals (pastorets i altres). I, sobretot, per aquestes festes es gasta molt, molts i molts diners amb menjars i vins, en vestits i amb altres coses supèrflues, però sobre tot se'n gasta en regals i obsequis per als parents i amics, i no cal parlar de les joguines de Reis... . Sí, potser sí que aquests deu o dotze dies que van de Nadal a Rei són els dies que la gent hi posa més el coll a quedar bé, a passar-s'ho bé i sobretot a no quedar-si (o que no es noti) endarrera dels altres.

NOTA SOBRE UN FRAGMENT DE CERÀMICA

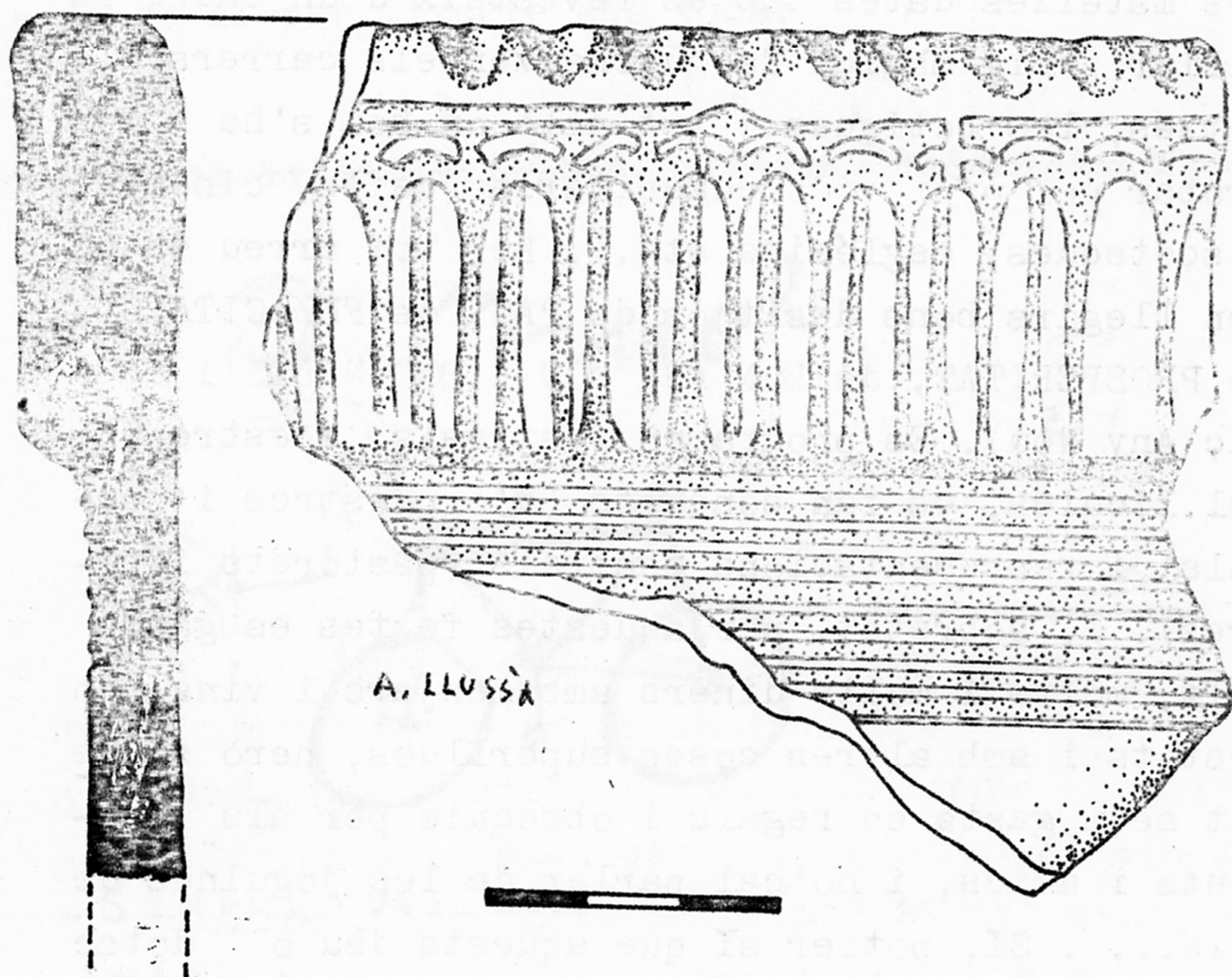
Els que aneu seguint els articles d'història que apareixen en aquestes pàgines us haureu adonat que des dels nostres primers escrits hem mantingut la tesi sobre l'antiguitat d'Artesa, que hem anat justificant a base de documents. També hem parlat diverses vegades que el nostre poble estava habitat abans de la Reconquesta per sarraïns o per gent sotmesa a ells, la qual cosa faria que fos repoblat en una data tan propera a la Reconquesta d'aquestes terres per Ramon Berenguer IV.

Avui, encara que amb moltes reserves, podem justificar gràcies a un fragment de ceràmica trobat en fer uns fonaments a la Travessia del Castell, el que fins ara havia estat una sospita.

Aquest fragment de ceràmica es tracta d'un troç de vora d'una tenalla feta a torn, amb la pasta de color beige, decorada a la superfície externa (veure figura adjunta) per incisions i pintada de color vermell, que en alguns indrets ha desaparegut. El present fragment segons els especialistes data dels segles X o XI d.c. i estaria produïda per terrissaires sarraïns, i que després d'aquestes dates sembla que es deixa de

de fabricar tant aquest tipus ceràmic, com l'uti-
lització del tipus de pintura externa.

Aquesta prova encara que minsa, ens fa supo-
sar que Artesa no estava despoblada abans de la
Reconquesta i que si es pugués fer alguna cata
estatigràfica en algun indret no gaire afectat
per remodelacions posteriors, podríem arribar a
demostrar la certesa d'aquesta suposició.

J. Gallart

Al nostre poble aquestes festes també han estat plenes d'activitats. De coses que s'han fet per a ajudar a donar relleu a aquestes festes i fer-les més entranyables, encara que com més va els artesencs, (llevat de l'àpat familiar) les anem a passar a fora vila, a Lleida o a les rodalies, i no es pot dir que siguin festes familiars.

Amb tot i això que, ens posa nostàlgics als que hem conegut altres temps i que les festes es feien i desfeien al poble i que mantenien el caliu de les coses nostrades. Hem de reconeixer que, al menys enguany, s'han fet prou coses al poble com per a tenir l'esperança i creure que els joves (encara que cerquin les seves divercions fora del poble) els interessa prou el poble per a treballar fent activitats conjuntament, i no solament per a realitzar-se ells, sinó i sobretot, de cara als altres. Donem un cop d'ull a les activitats portades a cap enguany i ens adonarem millor :

GRUP ESPLAI

Al marge de les seves activitats dirigides a formar i entretenir els artesencs més menuts, han sortit a les vigílies de Nadal a apegar cartells per tots els carrers del poble amb eslògans (adornats amb dibuixos) de pau i felicitat per a tothom.

Van plantar i guarnir un arbre al mig de la plaça i van muntar un pessebre (amb figures de

iang fetes per ells) al vestívol de Casa de la Vila.

LA FEMOSA

Des de Nadal a Reis ha mantingut oberta a la sala d'exposicions de l'Ajuntament una exposició de cartells de teatre que reflectia la història de la represa del teatre català.

GRUP D'ESCALA EN HI-FI

Tot i commemoran el seu cinquè aniversari de la seva primera aparició en públic, van muntar un festival amb els millors números representats en aquests cinc anys. Tot amb la bona qualitat i tècnica a què ens tenen acostumats.

ELS PASTORETS A L'ESGLÉSIA

Un grup de joves (encara no té cap nom) propers a la Parròquia, van estar assajant, durant una colla de dies uns "pastorets" per a ser representats a dins del Temple. Aquesta representació la van portar a cap el dia sis de Gener.

EL CAMARLENC

El dia tres de gener (un dels missatges dels Reis D'Orient) es va personar a l'entrada de Casa de la Vila recollir les cartes de tots els nens i nenes d'Artesa. El camarlenc va arribar amb socs de coets i una pluja de caramels.

ELS REIS D'ORIENT

El dia cinc dels corrents, amb un sumptuós carruatge, van arribar al poble els tres Reis Mags d'Orient. Van dirigir-se a la sala de la

la llar del Productor i allí (després de ser rebuts i complimentats per les nostres autoritats) ells mateixos, amb les seves pròpies mans, van repartir joguines a desdir. EL GRUP ESPLAI, que tenia cura del protocol va reeixir plenament.

LA COMISSIÓ DEL BALL

Com de costum, la Comissió, s'encarrega de l'organització del cinema i del ball d'aquests dies i de la lluada festa de Cap d'any o Nit Vella.

Com veim, doncs, i malgrat que la majoria d'artesens va a passar les festes a fora del poble, a Artesa (almenys en aquestes dates) encara es fa caliu. És un estímul de comprovar la quantitat de grups (això vol dir gent) que es preocupen de fer activitats i treballar desinteressadament pel poble. Aixó ens ve demostrar que a Artesa encara som un poble que rutlla.

A. Costafreda

LA NECESSARIA REVISIÓ A FONDS

DE L'ESTATUT DELS TREBALLADORS

Des del mes de març de 1980 la relació individual entre treballadors i empresa està regulada en el Títol I de l'anomenat Estatut " dels Treballadors". En aquest Títol els hereus del franquisme - el govern aleshores majoritari de U.C.D.- aconseguiren retallar, restringir i limitar molts drets obtinguts pels treballadors, amb gran coratge i mitjançant molts sacrificis i lluites, durant els difícils i darrers temps de la dictadura.

L'Estatut dels Treballadors va derogar importants drets individuals dels treballadors aconseguits i concretats en la Llei de Relacions Laborals del mes d'abril de 1976.

Es pot afirmar, sens dubte, que aquesta llei de 1976 va ésser, en gran part, el resultat de les esmentades lluites obreres a tot l'Estat i de manera destacada a Catalunya. Ens referim a lluites com la de Rockwell-Cerdans de Gavà de 1966; de la Maquinista de Barcelona en el anys 1967, 1970 i 1971. A finals de 1970 l'important conflicte de l'empresa del metall Harry Walker, també a Barcelona. El mateix any una dura vaga , la d'AEG, de Terrassa. Les constants i amplies

vagues i conflictes de Seat i Olivetti a la dècada dels anys setanta. El conflicte de la Tèrmica del Besós de 1973. Les lluites del Baix Llobregat d'El sa, Solvay, Mata, Laforsa i tantes altres que, en més d'una ocasió varen tenir un caràcter ampli i d'un gran ressó. I moltes més a tot arreu de Catalunya, a on jugà tantes vegades un paper de primer ordre C.C.O.O., aleshores definida com a moviment obrer, obert, unitari i assembleari, no convertida encara com a sindicat comunista.

Es lògic que amb l'enderrocament del franquisme es modifiqués la legislació laboral de la dictadura que negà, en tot moment, els drets generals públics i democràtics de reunió, associació, llibertat d'expressió i vaga que foren reprimits durament, fins i tot amb l'aplicació de la pena de mort. En aquest sentit té validesa, amb totes les seves limitacions, l'Estatut dels Treballadors. Però que ja no es gens ni mica lògic és que, al mateix temps que es produïa tan necessària reforma, es produís la derogació d'altres drets individuals dels treballadors, obtinguts per aquests en les lluites que hem fet esment en front precisament del poder dictatorial que els els negava.

Són oportunes avui aquestes reflexions perquè per primera vegada, ha guanyat a l'Estat Espanyol -ampliament i amb majoria absoluta- l'esquerra, en les darreres eleccions generals. Si l'esquerra no vol decebre els treballadors, com és evident ho va

aconseguir l'U.C.D., naurà de modificar molt substancialment la política laboral i això no sols amb problemes tan importants com és avui l'atur, sinó també en una necessària i profunda revisió del Títol I de l'Estatut dels Treballadors.

En aquest punt, cal pensar modificar una bona part de la normativa vigent, que fa referència a l'acomiadament, continguda a l'Estatut dels Treballadors, i que, naturalment, no deixa de tenir relació amb el problema del'atur que fa un moment en feiem menció com una qüestió fonamental a resoldre pel nou govern socialista.

Es d'una evidència indiscutible, al meu parer, que les grans facilitats donades a les empreses, a l'Estatut que comentem, que fan referència a l'acomiadament dels treballadors, han produït més obrers acomiadats i més obrers aturats que no pas, com es deia, un estímul per a l'inversió.

També em sembla clar que, amb una perspectiva d'esquerra, els efectes de la crisi econòmica que patim, no han de recaure -menys en la forma tan intolerable que ha practicat U.C.D.- sobre els que menys tenen, en aquest cas els treballadors, amb moltes greus limitacions dels drets d'aquests.

Per raons evidents d'espai no podem aquí entrar en el detall d'allò que simplement es pot apuntar. Però, per donar algun exemple del que diem, el treballador no pot comprendre -com tampoc ho pot comprendre qui tingui un mínim de lògica- que un Ma

Magistrat declari que es injust o improcedent un acomiadament, per no ésser certa -per exemple- la falta imputada al treballador per l'empresari, pu-
gui aquest, malgrat tot, no readmetre a l'obrer i lliurar-se d'aquest mitjançant una indemnització que, a més d'irrisòria -sobretot si es compara amb la prevista, i sols per casos d'excepció, a l'es-
mentada llei de 1976-, no pot ésser graduada i, si s'escau, augmentada per la Magistratura de Treball.

Tampoc, per posar un altre exemple, no és correcta la regulació actual de la contractació temporal que permet avui, d'acord amb l'Estatut dels Treballadors (article 17,3), establir una mena de contractació, fins a tres anys, per a qualsevol treballador i circumstància, amb la conseqüència obligada de que, al termini del contracte, el treballador pot ésser acomiadat sense cap indemnització. La generalització d'aquest tipus de contractació equival a dir que ja hem arribat a l'acomiadament general lliure i sense indemnització per part de les empreses.

Per acabar ja -es tracta d'una qüestió igualment poc o gens comprensible- l'article 2 de l'Estatut considera com a relació laboral, entre altres, la del servei domèstic que, segons la disposició adicional segona del propi Estatut, hauria d'ésser regulada pel govern "dintre dels divuit mesos següents a la promulgació de l'Estatut". Ha passat aquest llarg termini i el gran nombre de ser

FULLS D'HISTÒRIA

Continuem l'inventari de cases, patis i corral·ls d'Artesa a l'any 1845, que el mes passat varem interrompre al carrer del Castell, aquest mes donem raó de la resta de cases del carrer del Castell, del de Castellldans i de l'Arrabal dels Molins.

Francisco Nadal - Una casa sita al carrer del Castell que confronte a orient ab Joan Paris, a migdia ab Jaume Puitg, a ponent ab lo mateix carrer.

Vda. de Ramon Gil - Una casa ab corral sita al carrer del Castell, que confronte a orient ab Juan Paris, a migdia ab lo corral de Jaume Puitg i a ponent i tremontana ab lo mateix carrer. (I)

Juan Paris - Una casa sita al carrer del Castell, que confronte a orient ab Josep Bellmunt, a migdia ab Francisco Drudis, a ponent ab Vda. Ramon Gil i a tremontana ab lo mateix carrer.

Juan Paris - Un corral situat al carrer del Castell, que confronte a orient ab Blasi Batlle, a migdia ab pati del comí, a ponent ab lo carrer de la Pleta i a tremontana ab l'hort de la rec-toria.

Josep Pellmunt - Una casa ab corral sita al carrer del Castell, que confronte a orient ab lo carrer de Pleta a migdia ab Ramon Oró, a ponent ab Juan París i a tremontana ab lo mateix carrer.

Felip Melé - Una casa sita al carrer del Castell que confronte a orient i tremontana ab Miquel Batlle i Sans a migdia i ponent ab lo carrer de la Pleta.

Miquel Batlle i Sans - Una casa ab corral sita al carrer del Castell que confronte a orient ab Felip Gallart, a migdia ab lo carreró de la Pleta a ponent ab Felip Melé i a tremontana ab lo mateix carrer.

Miquel Batlle i Sans - Un pati al Castell, que confronte a orient ab lo carrer de la Pleta, a migdia ab comunals, a ponent ab lo mateix carrer i a tremontana ab Ramon Oró.

Felip Gallart - Una casa ab corral sita al carrer del Castell que confronte a orient ab Anton Argilés, a migdia ab lo carreró de la Pleta a ponent ab Miquel Batlle i Sans i a tremontana ab lo mateix carrer.

Anton Argilés - Una casa ab corral sita al carrer del Castell, que confronte a orient ab Blasi Batlle, a migdia ab lo carreró de la Pleta, a ponent ab Felip Gallart i a tremontana ab lo mateix carrer.

Felip Solé - Una casa ab corral sita al carrer del Castell, que confronte a orient, ponent

i tremontana ab lo mateix carrer i a migdia al la botiga del Sengor.

CARRER de CASTELLDANS

Ramon Iglesias - Una casa ab corral sita al carrer de Castelldans, que confronte a orient ab Josep Mir, a migdia ab Blasi Batlle, a ponent i tremontana ab lo mateix carrer.

Josep Paris, menor - Una casa ab corral sita al carrer de Castelldans, que confronte a orient ab Josep Badia, a migdia ab lo Cementiri Vell, a ponent ab pati del comú i a tremontana ab lo mateix carrer.

Josep Badia - Una casa ab corral sita al carrer de Castelldans que confronte a orient ab Anton Carrera, a migdia ab lo Cementiri Vell, a ponent ab Josep Paris i a tremontana ab lo mateix carrer.

Vda. Anton Carrera, Roiget - Una casa ab corral sita al carrer de Castelldans que confronte a orient ab lo Sitjà, a migdia ab lo Cementiri Vell, a ponent ab Josep Badia i a tremontana ab lo mateix carrer.

ARRABAL dels MOLINS (2)

Agusti Tudel - Una casa ab corral sita en l'Arrabal, que confronte a orient i migdia ab Vda. Olomi, a ponent ab l'Arrabal i a tremontana ab Blasi Batlle.

Anton Drudis - Una casa ab corral sita en l'Arrabal, que confronte a orient ab Vda. Olomi

a migdia ab Blasi Batlle, a ponent ab l'Arrabal i a tremontana ab Francisco Patau.

Francisco Patau - Una casa ab corral sita en l'Arrabal, que confronte a orient ab Vda. Olomi, a migdia ab Anton Drudis a ponent ab l'Arrabal i a tremontana ab Ramon Carrera.

Josep Bergués - Una casa ab corral sita a l'Arrabal, que confronte a orient i migdia ab terres de la Rectoria, a ponent ab lo mateix Arrabal i a tremontana ab hereus de Cerni.

Hereus de Cerni - Una casa ab corral sita en l'Arrabal, que confronte a orient ab terres de la Rectoria, a migdia ab Josep Bergués, a ponent ab l'Arrabal i a tremontana ab Bertomeu Argelaga.

Bertomeu Argelaga - Una casa ab corral sita en l'Arrabal que confronte a orient ab terres de la Rectoria, a migdia ab hereus de Cerni, a ponent ab l'Arrabal i a tremontana ab hereus de Brufau.

Hereus de Francisco Brufau - Una casa ab corral sita en l'Arrabal que confronte a orient ab terres de la Rectoria, a migdia ab Bertomeu Argelaga, a ponent ab l'Arrabal i a tremontana ab Ramon Torreguitart de les Borges.

Ramon Torreguitart de les Borges - Una casa ab corral sita en l'Arrabal, que confronte a orient ab terres de la Rectoria, a migdia ab hereus de Brufau, a ponent ab l'Arrabal i a tremontana ab Francisco Gallart.

(1) Aquesta és la darrera casa del costat esquerra del carrer del Castell, mirant des de la Plaça, és la casa actual d'en Victor Moreno, a partir d'aquesta les que segueixen són les del que actualment s'anomena Fossar Vell.

(2) Aquest carrer crec que es tracta de l'actual carrer Mestre Ginera.

J.R.Gallart

Ve de la pàgina nº 27

servidors domèstics encara esperen aquella regulació, que es regeix mentrestant pel Codi Civil del segle passat.

Albert Fina

farmaciola

Molt sovint la farmaciola de casa és un calaix on van a parar tots els medicaments que no hem acabat d'utilitzar, per si ens fan falta en una altra ocasió, i anem acumulant capsos i pots que al cap del temps no recordem ni per a què ens ho havien receptat ni per a qui de la casa era.

Hem de tenir present que els medicaments són específics per la persona i circumstàncies de la malaltia, així doncs no emprarem medicaments receptats a una altra persona ni ens automedicarem. Recordem també que els medicaments tenen una data de caducitat i que s'alteren fàcilment si les condicions ambientals no són les adequades.

La farmaciola ha d'esser funcional, amb les eines i medicaments bàsics i ordenats de manera que es puguin localitzar fàcilment.

Destinarem a farmaciola un espai on no puguin arribar els nens, on no hi hagi grans variacions de temperatura ni humitat. Dins hi tindreu:

- 6 xeringues rebutjables.
- 2 termòmetres (perquè sempre es trenca en el moment més inoportú).
- 1 termòmetre anal (ja que la temperatura aquí és més exacta).
- pinxes curtes.

- pinces llargues (per extraure coses estranyes com punxes, estelles, etc.).

- tisores de punta fina.

- tisores de punta corba.

- cotofluix.

- gases esterelitzades.

- vendes de gasa de diferents mides.

- venda elàstica (ens anirà molt bé per exemple si ens donem una torta de peu).

- tiretes de diferent mida.

- esparadrap.

- desinfectant (aigua oxigenada i alcohol).

- mercromina.

- sabó antiseptic (per netejar ferides i evitar infeccions).

- pomada per cremades superficials.

pomada antiestaminica (per eurpcions, al·lèrgies o picades).

- liniment o esprai antiinflamatori.

- gotes per mal d'orella.

- gotes per descongestinar el nas.

analgèsics (aspirina, arantil... millor consultar el metge).

- antidiarrèics.

- laxant.

- antiàcids (per combatre l'acidés d'estómac sal de fruita...

Dos consells importants :

En les cremades no importants aplicarem abun-

abundant quantitat d'aigua, mai alcohol perquè deshidrata la pell. Si la cremada és important i profunda sense fer cap tractament previ acudirem al metge.

En cas d'una tortà de peu en què el turmell fa mal i s'infla no aplicarem mai calor, hem de posar-hi gel no directament perquè cremaria la pell, ho posarem dins d'una bossa o en un drap; la fredor fá que els capilans es tanquin i el peu no tingui tanta irrigació evitant així que es faci un blau i s'infli. Aplicarem fred sobre el peu durant 2 dies si continua fent mal lla-vons farem banys d'aigua calenta.

Amb això resoldrem problemes basics, els al tres els ha de resoldre el metge.

Salut.

Maria

A	L	Q	U	S	A	O	T	N	A
L	U	C	O	P	I	S	O	B	M
S	A	M	V	O	L	M	R	O	O
T	I	L	A	F	S	E	V	I	R
T	S	U	R	E	R	P	I	X	Q
P	T	M	A	L	V	A	U	E	U
R	O	M	O	S	T	V	B	R	A
F	R	E	I	X	E	U	E	O	O
I	T	S	Q	I	R	I	L	L	L
C	A	M	A	M	I	L	L	A	S

SOPA DE LLETRES

Cercant bé dins d'aquest requadre hi trobareu
buit noms d'herbes (o arbres) medicinals.

PISTA

CAMAMILLA, LLIRI, FREIXE, MALVA, XIPRER, TIL·LA
BOIXEROLA, TIMO

